

Bachelorgradsoppgave

Uteområde som læringsarena

Outdoor area as a learning arena

En kvalitativ undersøkelse av hvordan uteområde som læringsarena kan bidra til å utvikle elevene med tanke på mennesketypene som skisseres i den generelle delen av læreplanen

A qualitative study of how the outdoor area as a learning arena can contribute to pupils' development with a view to people types described in the national curriculum

Kristine Moe Skille

GLU360

Bachelorgradsoppgave i Grunnskoleutdanning for 5.-10. trinn

Lærerutdanning

Høgskolen i Nord-Trøndelag - 2015

HINT

SAMTYKKE TIL HØGSKOLENS BRUK AV KANDIDAT-, BACHELOR- OG MASTEROPPGAVER

Forfatter: Kristine Moe Skille

Norsk tittel: Uteområde som læringsarena
- En kvalitativ undersøkelse av hvordan uteområdet som læringsarena kan bidra til å utvikle elevene med tanke på mennesketypene som skisseres i den generelle delen av læreplanen

Engelsk tittel: Outdoor area as a learning arena
- A qualitative study of how the outdoor area as a learning arena can contribute to pupils' development with a view to people types described in the national curriculum

Studieprogram: Grunnskolelærerutdanning 5-10. trinn

Emnekode og navn GLU 360 Pedagogikk og elevkunnskap, bacheloroppgave

Vi/jeg samtykker i at oppgaven kan publiseres på internett i fulltekst i Brage, HiNTs åpne arkiv

Vår/min oppgave inneholder taushetsbelagte opplysninger og må derfor ikke gjøres tilgjengelig for andre

Kan frigis fra: _____

Dato: 25.05.14

Kristine Moe Skille

Underskrift

Sammendrag

Formålet med denne oppgaven var å finne ut om uteområde som læringsarena kan være med på å utvikle elevene i forhold til det verdigrunnlaget og de mennesketyperne som skisseres i den generelle delen av læreplanen. Jeg valgte å bruke intervju av lærere som metode for å få deres syn på hvordan uteområde som læringsarena kan bidra til denne utviklingen av elevene.

Gjennom teori, resultat og drøfting har jeg funnet ut at uteområde som læringsarena kan være med på å bidra til å utvikle elevene i forhold til de syv mennesketyperne som skisseres i den generelle delen av læreplanen. Det at læreren planlegger undervisning som blir tatt med utenfor skolens naturlige rammer, legger rette for at denne utviklingen kan skje. Læringen som foregår i uteområde kan være med på å bidra til helhetlig læring og det kan bidra til relasjonsbygging mellom både elev-elev og lærer-elev.

Gjennom dette lille forskningsprosjektet har jeg sett at lærere legger til rette for å utvikle de syv mennesketyperne hos elevene når de benytter seg av uteområdet. For at dette skal kunne skje er det viktig med et godt forarbeid. Det at læreren innehar god kompetanse, kunnskap og ferdigheter om natur og nærmiljøet, er med på å påvirke forarbeidet. Dette er igjen med på å påvirke det utbyttet elevene har av å benytte seg av uteområde som læringsarena.

Med utgangspunkt i intervjuene av lærerne, har jeg fått mye nyttige erfaringer og kunnskap om uteområde som læringsarena. Noe som kan være til hjelp for hvordan jeg selv velger å bruke uteområdet videre i min yrkesutøvelse.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Avgrensning	2
2.0 Teori.....	2
2.1 Uteskole.....	2
2.2 Den generelle delen av læreplanen for kunnskapsløftet.....	3
2.3 Det meningssøkende menneske.....	3
2.4 Det skapende menneske	3
2.5 Det arbeidende menneske	4
2.6 Det allmenndannende menneske.....	4
2.7 Det integrerte menneske	5
2.7 Det samarbeidene menneske.....	5
2.8 Det miljøbevisste menneske	6
3.0 Metode	7
3.1 Fremgangsmåte ved intervju.....	7
3.2 Utvalg	7
3.3 Forforståelse	8
3.4 Analyse av intervju	8
3.5 Etske betraktninger	8
4.0 Resultat.....	8
4.1 Forarbeid	9
4.2 Det meningssøkende menneske.....	9
4.3 Det skapende menneske	10
4.4 Det arbeidende menneske	10
4.5 Det allmenndannende menneske.....	11
4.6 Det integrerte menneske:	12
4.7 Det samarbeidende menneske.....	12
4.8 Det miljøbevisste menneske:	13
5.0 Drøfting.....	14
5.1 Forarbeid	15
5.2 Helhetlig læring.....	15
5.3 Relasjonsbygging.....	17
5.4 Metodekritikk	18
5.5 Videre forskning.....	18
6.0 Oppsummering	19
7.0 Litteraturliste	20
Vedlegg 1.....	22
Vedlegg 2.....	23

1.0 Innledning

I samfunnet i dag fokuseres det lite på det at mennesker stadig beveger seg bort fra vårt naturlige miljø. Det at mange opplever at naturen er noe ukjent, gjør at vi kan få et mer distansert forhold til naturen og miljøet vi lever i. Derfor har jeg valgt å fokusere på uteområde som læringsarena og den generelle delen av læreplanen. Flere mennesker, både barn og voksne, opplever et stort press fra samfunnet, noe som igjen fører til at mange får både psykiske- og fysiske problemer. Personlig opplever jeg at opphold i naturen virker positivt på både min psykiske- og fysiske helse. Med bakgrunn i dette har jeg valgt å fokusere på natur og utemiljøet, og hvordan det kan være med på å ivareta barn og unges forhold til naturen, og hvordan det kan forbedre elevenes læringsutbytte.

Naturen kan virke beroligende på mennesker, og kan bidra til å tilpasse opplæringen til elevene. Hovedtemaet for denne oppgaven er uteområde som læringsarena. Det kommer fram i resultat- og drøftingsdelen at lærerne også trekker fram alternative læringsarenaer som viktig. Disse alternative læringsarenaene passer inn under uteskolebegrepet, så derfor vil jeg også benytte meg av begrepet uteskole i oppgaven. Det å benytte seg av uteområde i skolen kan bidra til å legge grunnlaget for både faglig, sosial og personlig utvikling og læring. Jeg har valgt å se på hvordan uteområde som læringsarena kan være med på å utvikle det verdisynet og mennesketypene som er framstilt i den generelle delen i læreplanverket for kunnskapsløftet fra 2006 med følgende problemstilling:

Hvordan kan uteområde som læringsarena være med på å utvikle de syv mennesketypene og de verdiene som legges til grunne i den generelle delen av læreplanverket for kunnskapsløftet?

Målet med oppgaven er å finne ut om uteområde som læringsarena kan være med på å bidra til å utvikle elevenes personlige danning, holdninger og verdier slik det framstilles i den generelle delen av læreplanen. Jeg har valgt å intervju 4 lærere som har mye erfaring med uteområde som læringsarena og uteskole, for å høre hvordan de opplever at elevene blir utfordret til å utvikle seg innenfor den generelle delen av læreplanen når de er ute. Denne metoden ble valgt for å samle lærernes tanker rundt hvilke verdier uteskole kan tilføre undervisningen.

1.1 Avgrensning

Jeg har valgt å fokusere på den generelle delen av læreplanen, hvor de syv mennesketyperne skisseres. Med bakgrunn i dette har jeg valgt å ta utgangspunkt i lærernes tanker, refleksjoner og erfaringer knyttet til utbyttet av uteskole.

2.0 Teori

Med bakgrunn i problemstillingen, har jeg valgt å fokusere på teori som bygger opp under den. Jeg har valgt å se på hva uteskole er, og de syv mennesketyperne som skisseres i den generelle delen av læreplanen. Under de syv mennesketyperne har jeg brukt læreplanverket for kunnskapsløftet som grunnlag. For så å bygge opp under det med annen uteskoleteori som kan knyttes opp mot de ulike mennesketyperne.

2.1 Uteskole

Naturen er et levende klasserom uten begrensende vegger. Dette klasserommet stimulerer barnas naturlige nysgjerrighet hvor de kan bruke sansene og kroppen på en annen måte enn det som er mulig inne (Vedum, 2001). Dette trenger barn, som i følge Dewey er naturlig nysgjerrig og undrende, noe det viser gjennom kropp og sanser (Aasen, 2008). Møtet med uteområdet er et møte hvor elever opplever omgivelsene som en helhet, hvor flere av fagene i grunnskolen settes i sammenheng med hverandre. Dette møtet legger til rette for muligheter for å erfare sammensatte opplevelser som innebærer følelser og opplevelsen av sammenheng mellom teori og praksis. I møtet med virkeligheten dannes det spørsmål om undervisningens innhold og mening, som skaper meningssøkende elever (Dahlgren & Szczepanski 2004).

Uteskole er en samlebetegnelse for de læringsaktivitetene og den undervisningen som foregår utenfor skolens omgivelser og klasserom (Jordet, 2010). Uteområde som læringsarena er en av disse arenaene. Arne Nikolaisen Jordet er førsteamanuensis ved Høgskolen i Hedmark. Hans forskningsarbeid har vært rettet mot det som tradisjonelt kalles uteskole, altså læringsprosesser utenfor klasserommet. I oppgaven har jeg valgt å ta utgangspunkt i Jordets (2010) definisjon på uteskole:

«Uteskole er en måte å arbeide med skolens innhold på hvor elever og lærere bruker nærmiljø og lokalsamfunn som ressurs i opplæringen – for å supplere og utfylle klasseromsundervisningen. Uteskole innebærer regelmessig og målrettet aktivitet utenfor klasserommet»

(Jordet, 2010, s. 34).

Dette betyr at uteskole er noe som rommer et stort mangfold av praksisformer, ikke bare en arbeidsmåte eller metode. Med denne forståelsen av uteskole er det ikke nok at elevene er ute, det må være målrettede aktiviteter som supplerer og utfyller klasseromsundervisningen.

2.2 Den generelle delen av læreplanen for kunnskapsløftet

Innholdet av den generelle delen av læreplanen består i stor del av verdier som gjenspeiler det norske samfunnet. Opplæringen skal til en hver tid arbeide for å fremme disse verdiene, både gjennom arbeidet med fag og i andre aktiviteter i skolen. I innledningen i den generelle delen står det at *«opplæringens mål er å ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre»* (Saabye, 2013, s. 4). Målet med opplæringen er at barn, unge og voksne evner til opplevelse, innlevelse, utfoldelse og deltakelse skal utvides (Saabye, 2013). Jordet (2009b) mener at dette ikke kan realiseres om elevene ikke får gjøre praktiske erfaringer.

2.3 Det meningssøkende menneske

Naturen er en del av vår kulturarv siden mennesket har en opprinnelse som naturfolk. Det er et faktum at vi fjerner oss mer og mer fra vårt naturlige miljø og gjør oss avhengig av ny teknologi og utvikling (Rudaa & Selnes, 1990). For å utvikle det meningssøkende menneske skal opplæringen vektlegge kristne og humanistiske verdier, hvor mennesket har ansvar for egne valg og handlinger. Bygging av kulturarv og identitet vektlegges, og opplæringen skal blant annet utdype elevens kjennskap til lokale tradisjoner (Saabye, 2013). Kunnskap om hvordan mennesker tradisjonelt sett, har tatt seg av inn- og utmark, kan være med på å beholde og gjenopprette tradisjonelle arbeidsmåter og videre bevare det biologiske mangfoldet (Fiskum, 2014). Ved å ta i bruk nærmiljøet som læringsarena vil elevene bli kjent med hvordan lokalmiljøet og de naturlige omgivelsene henger sammen (Archie, M. L. 2003). Tradisjonskunnskap er ofte taus kunnskap som overføres fra generasjon til generasjon, og kan knyttes opp mot lokalmiljøet (Fiskum, 2014).

2.4 Det skapende menneske

«Oppfostringen skal gi elevene lyst på livet..» (Saabye, 2013, s. 6).

Skapende evner innebærer det å oppnå nye løsninger på problemer ved å benytte uprøvde metoder og framgangsmåter. Som grunnlag for utviklingen av det skapende mennesket må opplæringen vise hvordan utvikling og kreativitet har endret våre levekår og levemåte (Saabye, 2013). Ved å benytte andre læringsarenaer enn det tradisjonelle klasserommet, ligger mulighetene godt til rette for at elevenes fantasi og kreativitet skal kunne utvikles. Land Art, eller miljøkunst er et eksempel på hvordan elevene får muligheten til å arbeide med elementer som inngår i ulike fag på en ny og kreativ måte. Elevene arbeider med naturmaterialer som formingsmidler, som de på en kreativ måte kan skape estetiske uttrykk med. Uttrykkene kan knyttes til ulike faglige temaer, hvor uttrykksformen

utvikler kreativiteten og fantasien til elevene (Jordet, 2009a). Uteskolebasert undervisning kan fremheve kritisk tenkning og problemløsningskompetanse, noe som er grunnleggende for videre arbeid med fagene (Archie, M. L, 2003). Oppfinnsom tenkning innebærer å anvende det man allerede vet og kombinere dette med løsning av nye problemer (Saabye, 2013). Gjennom arbeid med fagene i arenaer utenfor klasserommet, kan elevene selv oppdage sammenhenger og finne egne løsninger på problemer og spørsmål som oppstår.

2.5 Det arbeidende menneske

Opplæringen skal gi elevene innsyn i bredden og variasjonen i arbeidslivet, samtidig skal den formidle ferdigheter og kunnskaper som vil føre til aktiv deltakelse i arbeidslivet. Innsikt og omsorg er grunnleggende i deler av arbeidslivet, mens i andre deler ligger bruken av teknologiske hjelpemidler til grunn (Saabye, 2013). Ved å ta i bruk skolens nærområder og samfunnet rundt, integreres de teoretiske fagene samtidig som de utvikler sine praktiske problembehandlingsferdigheter (Archie, M. L. 2003). For at elevene skal lære, er man avhengig av egen driv og vilje til å gjennomføre arbeidet. Skolen må derfor ha god kontakt med samfunnet rundt, slik at elevene får innsyn og forståelse for hvordan yrkeslivet fungerer (Saabye, 2013). Foreldregruppen i en klasse er en stor, og ofte uutnyttet ressurs, som kan være døråpnere inn i ulike bedrifter og virksomheter i lokalsamfunnet. I slike aktiviteter som foregår i lokalsamfunnet vil det være lærerens ansvar å trekke tråder fra undervisningen som skjer i klasserommet til foreldrenes innspill og bidrag. På denne måten kan uteskole være med på å hjelpe elevene å forstå sammenhengene mellom det faglige innholdet det arbeides med og aktivitetene (Jordet, 2009).

Skolen skal legge til rette for at den enkelte elev får tilpasset opplæringen sin etter utviklingsnivå. Opplevelse og læring må sveises sammen for å skape sammenheng i elevenes hverdag (Saabye, 2013). Uteskole retter seg mot dannelse av hele mennesket. «hode, hjerte og hånd». Dette gir muligheten til å sørge for at opplæringen tilpasses den enkelte elevs forutsetninger (Jordet, 2009). Når undervisningen foregår utendørs, er det i større grad vektlagt individuell veiledning og hjelp. Dette fører til at elevene selv differensierer sin læring ved at de stiller individuelle spørsmål de videre får veiledning og svar på av læreren (Hebæk, Holmen og Retterstøl, 2001). Ved at læringsaktivitetene inneholder dimensjoner som er sosiale, praktiske og handlingsrettede kan flere elever oppleve mestring i skolen, siden elevene får bruke flere sider av seg selv (Jordet, 2009a).

2.6 Det allmenndannende menneske

Individuell dannelse og helhetlig personlig utvikling omhandler det at skolen skal hjelpe elevene til å bli et fritt og selvstendig menneske, som handler ut fra egne valg (Jordet, 2010). En forutsetning for en helhetlig personlig utvikling er god allmenndannelse. I dette ligger det kunnskap som gir overblikk,

modenhet og kyndighet til å møte livet både sosialt og praktisk. Dette skjer på et personlig nivå med egenskaper og verdier som gjør samarbeidet mellom mennesker lettere (Saabye, 2013). Dette understrekes også i opplæringslovens formålsparagraf, hvor det står at elevene skal utvikle seg slik at de kan delta i arbeid og fellesskap i samfunnet (Opplæringsloven, 1998). For at dette skal kunne skje må opplæringen skje på elevenes premisser (Jordet, 2010). Derfor må prestasjonsbegrepet utvikles, slik at alle elevene opplever mestring i skolen (Klafki, 2001 i Jordet 2010 s. 147).

2.7 Det integrerte menneske

Mennesketypen «det integrerte menneske» vektlegger at opplæringen skal hjelpe elevene å utvikle sin identitet, slik at de kan ta ansvar for egne valg og selv klare seg selvstendig gjennom livet (Saabye, 2013). Identitetsdannelse er en del av utviklingen av vår selvoppfatning. Det å ha en identitet handler om å vite hvem man selv er (Skaalvik & Skaalvik, 2013). For at skolen skal hjelpe elevene til å utvikle en helhetlig personlig utvikling og identitetsdannelse, må elevene føle seg verdsatt og respektert som det individet det er. Grunnleggende for dette er at elevene møter utfordringer de opplever at de mestrer. Uteskole er med på å gi både «teoristerke» og «teorisvake» elever utfordringer de føler de kan mestre. Praktiske tilnærmingene i uteskole får lærestoffet til å framstå på en måte som legger til rette for forståelse, noe som videre fører til at elevene føler at de mestrer oppgaven. Uteskole legger til rette for at flere elever kan oppleve mestring, og at praktiske prestasjoner verdsettes på lik linje som teoretiske evner. I et uteskoleperspektiv er det mange måter å være «flink» på, og alle måtene skal verdsettes like høyt (Jordet, 2010). I tillegg til dette utsettes de unge for et stort press fra media, skole, foreldre, trenere og venner. Presset er omfattende og omhandler både faglige, sosiale og fysiske krav. For at elevene selv skal klare seg selvstendig gjennom livet, må elevene kunne ta vare på seg selv, både psykisk og fysisk. Bruk av natur har beroligende effekt, og er med på å redusere stress og gir glede og overskudd (Marcus & Barnes, 1999, referert i Hage, 2010). Flere studier viser at uteskole er med på å øke aktivitetsnivået i skolen. I tillegg kan uteskole bidra til å utvikle barn og unges motivasjon til å være i aktivitet, noe som videre kan øke skoleprestasjonen (Jordet, 2010, Fiskum, 2015 s. 32)

2.7 Det samarbeidene menneske

«Mennesket formes av sine omgivelser samtidig som det er med på å forme dem» (Saabye, 2013, s.19). Skolen er en av elevenes viktigste sosialiseringarenaer, og den største delen av kommunikasjonen foregår ved at læreren stiller spørsmål som elevene svarer på (Jordet, 2010). For at elevene skal kunne lære å samarbeide og kommunisere er ikke klasserommet en velegnet arena i det lange løp. Utenfor klasserommet på uformelle læringsarenaer møter lærere og elever helt andre rammer for samhandling og kommunikasjon (ibid). Opplæringen skal legge til rette for at elevene får

øve på og vurdere sosiale situasjoner hvor man selv spiller en rolle (Saabye, 2013). Aktivitetene det legges til rette for i uteskolen er ofte basert på elevsamarbeid, som er praktiske, åpne og utforskende. Dette fører til at elevene må diskutere og samhandle om å komme fram til en løsning (Jordet, 2010). Ser man dette i forhold til kommunikasjonen i klasserommet ser man at kommunikasjonen er mer naturlig og hverdagslig, i stedet for lærerstyrt hvor det ofte er fokus på hva som er rett og hva som er galt. Elevene vil få mer taletid, kommunikasjonen er friere og det er mer å snakke om utenfor klasserommet. Dette er elementer Jordet (2010) trekker fram som fører til elevers utvikling av kommunikasjon- og samhandlingskompetanse. Når elevene arbeider med praktiske oppgaver i uteskole, må de kommunisere med hverandre. Dette gir hver enkelt i gruppa mulighet til å utvikle seg språklig i større grad enn i det mer regulerte klasserommet. Kommunikasjon mellom elevene vil i mindre grad oppleves som støy, etter som at uterommet absorberer lyden bedre enn et klasserom (Jordet, 2010).

2.8 Det miljøbevisste menneske

I følge Dewey har vi mennesker en tendens til å glemme at vi er en del av miljøet, derfor må man minne seg selv om det ansvaret man har for omstendighetene og miljøet rundt oss (Aasen, 2008). Det at vi er en del av naturen, fører til at mange av våre valg har konsekvenser som påvirker oss selv, andre mennesker og naturmiljøet på tvers av landegrensener og over generasjoner. Ruda og Selnes (1990) hevdet i sin tid at barns mangel på kontakt med naturen og en naturfølelse som er understimulert, er av de mest alvorlige miljøproblemer. De begrunnet dette med at kontakten mellom barna og naturen bør styrkes for at mennesket i større grad ser på naturen som en del av sitt samfunnsansvar. I boka «*Last child in the woods*» av R. Louv (2005) presenteres begrepet NDD – nature deficit disorder. Det er bygd på forskjellig forskning og undersøkelser som viser at mennesker hele tiden beveger seg lenger bort fra naturen. NDD beskriver hvordan mennesker som understimulerer sansene, får konsentrasjonsproblemer og det oppstår en høyere andel psykiske- og fysiske sykdommer. NDD kan oppdages hos enkeltindivider, familier eller i hele samfunn. Et kjennetegn på NDD er at barn kan ikke navnet på de mest vanlige dyre- og planteartene i nærområdet sitt. Navnene på dyr de kjenner til er ofte eksotiske dyr som ofte vises på tv eller på internett.

Når det utvikles ny teknologi, gjøres ikke alltid dette med tanke på naturens beste eller hva som er best for andre mennesker. Opplæringen må derfor gi bred kunnskap om hvordan samspillet mellom natur og mennesker fungerer, samt kunnskap om sammenhenger i naturen. Opplæringen skal også fremme naturglede (Saabye, 2013). Skolen kan ikke lære bort miljøvern eller naturglede, elevene må gis muligheten til å oppleve naturen selv, for å kunne utvikle en aktiv og positiv holdning til naturen.

For at dette skal kunne skje, forutsetter det at en del av undervisningen må skje ute i naturlige omgivelser (Rudaa&Selnes, 1990). Artskunnskap er arbeidsmåter som kan være med på å etablere relasjoner mellom artene og elevene. På denne måten kan man legge grunnlaget for å utvikle miljøbevissthet (Husby og Kvammen, 2014).

3.0 Metode

I mitt forskningsprosjekt har jeg valgt en kvalitativ metode med en deduktiv vinkling. Metoden jeg har valgt å benytte for innsamling av data er intervju. Med bakgrunn i datamaterialet ville jeg se om det var noen generelle trekk fra hver enkelt av intervjuobjektene. Dette er en pragmatisk tilnærming, hvor jeg forholdt meg både konstruktivistisk og positivistisk for å avdekke ulike sider av uteskole. Intervjuene kan kategoriseres som halvstrukturert (Postholm og Jacobsen, 2011). Dette med bakgrunn i at jeg på forhånd hadde laget en intervjuguide (Vedlegg 1) med temaer og spørsmål jeg ønsket å få besvart, samtidig som jeg valgte å la intervjuobjektene snakke rundt temaet og var åpen for andre refleksjoner og tanker som ikke var planlagt på forhånd.

3.1 Fremgangsmåte ved intervju

For å komme i kontakt med lærerne, tok jeg direkte kontakt med to av lærerne, da jeg viste at de hadde erfaring knyttet til temaet jeg ønsket å undersøke. De to andre lærerne jeg intervjuet, kom jeg i kontakt med gjennom rektoren på skolen. Da jeg gjennomførte de ulike intervjuene, dro jeg rundt på skolene som lærerne arbeider på. Der gjennomførte jeg intervjuene på grupperom alene sammen med intervjuobjektene.

3.2 Utvalg

Siden elevene ofte ikke har noe nært forhold til den generelle delen av læreplanen, kan det være vanskelig for dem å svare på spørsmål knyttet til dette. Derfor har jeg valgt å intervjuere lærere med mye erfaring knyttet til uteskole generelt. I utgangspunktet var planen å intervjuere to kvinnelige lærere og to mannlige lærere. Dette viste seg å være vanskelig å gjennomføre, da alle skolene jeg var i kontakt med henviste meg til mannlige uteskolelærere. På grunn av dette falt valget på 4 mannlige lærere som alle har erfaring knyttet til temaet uteskole. De fire lærerne jobbet i 3 ulike skoler, en i småskolen, to på mellomtrinnet og en på ungdomstrinnet. Tanken bak det å velge lærere fra forskjellige skoler var at det ofte er ulike holdninger, og lærernes rammer og handlingsfrihet kan være forskjellig.

3.3 Forforståelse

Personlig har jeg stor tro på at uteområde som læringsarena komplementerer klasseromsundervisningen, og at det har positiv innvirkning på faglig, sosial og personlig utvikling. Mye av det som kom fram under intervjuene, er ting jeg er enige i, og har samme oppfatning av. Jeg prøvde allikevel ikke å farge intervjuet av min oppfatning av uteskole, og lot lærerne snakke mest mulig uten at jeg brøt inn.

3.4 Analyse av intervju

Intervjuene som ble gjort er grunnlaget for analysen. Intervjuene ble tatt opp med opptaker, for så å bli transkribert. De ble transkribert ordrett, på den måten at jeg skrev ned alt slik det ble sagt i intervjuene. Da intervjuene var transkribert, kategoriserte jeg lærernes svar. Jeg valgte å gjøre en deskriptiv analyse av intervjuene (Postholm og Jacobsen, 2011), hvor jeg gikk inn deduktivt. Jeg delte opp kategoriene inn i de syv mennesketyper som skisseres i den generelle delen av læreplanen, før jeg satte inn sitater fra intervjuobjektene inn i de ulike kategoriene etter hvor de passet inn (Vedlegg 2). I flere av intervjuene oppdaget jeg ting intervjuobjektene sa, som ikke kunne plasseres inn i de kategoriene jeg hadde på forhånd. Dette førte til at jeg valgte å lage en ny kategori når jeg analyserte. På denne måten er analysen også litt induktiv. Tolkningen av intervjuene vil være farget av min forforståelse.

3.5 Ethiske betraktninger

Det å høre på lærernes tanker og refleksjoner rundt uteskole var svært spennende. Det at jeg valgte lærere med mye erfaring og bakgrunn som uteskolelærere, gjorde at det meste de sa og mente om uteskole var positivt. Jeg føler at lærerne ble godt ivaretatt under intervjuene ved at de på forhånd visste temaet og problemstillingen min, samt at jeg sa på forhånd at de ikke behøvde å svare på alle spørsmålene. Spørsmålene jeg stilte var ikke personlige eller svært sensitive, noe som gjorde at lærerne snakket fritt rundt temaet uten at det gikk på dem som person. Dette bidro til at intervjuene ikke var særlig belastende for lærerne. Intervjuguiden var åpen, noe som bidro til å ikke legge press på intervjuobjektene. For å bidra ytterligere til at intervjuene skulle oppleves minst mulig belastende, dro jeg rundt på skolene hvor lærerne arbeider etter når det passet dem. Jeg har valgt å anonymisere lærerne på den måten at navn og skolen de arbeider på ikke er nevnt hverken i oppgaven eller undervegs i arbeidet med oppgaven.

4.0 Resultat

Resultatene er hentet fra intervjuene med lærerne. Jeg har valgt å kategorisere resultatene etter åtte tema. Syv av kategoriene er hentet fra den generelle delen fra læreplanen og er: «det

meningssøkende menneske», «det skapende menneske», «det arbeidende menneske», «det allmenndannende menneske», «det integrerte menneske», «det samarbeidende menneske» og «det miljøbevisste menneske». Den åttende kategorien la jeg til da jeg så at det var et felles tema flere av intervjuobjektene omtalte som viktig, og er «forarbeid».

4.1 Forarbeid

«Ofte må, - jeg i alle fall, -ha tatt meg en tur på plassen for å rekognosere litt og for å skape meg noen tanker om hva jeg vil med det. Man kan ikke bare ta dem med ut en plass uforberedt. Du kan jo det når du har vært ute mange ganger og har fått en rutine i det, men spesielt i begynnelsen må du ha vært på plassen mange ganger først.»

(Lærer på mellomtrinnet).

Flere av lærerne trekker fram det at det er krevende å drive med uteskole, da det krever mye, og god planlegging. De sier også at det er tidkrevende å bygge opp gode uteområder, men at det må til for å kunne drive god undervisning ute. I tillegg må man som lærer ha en del fagkunnskap og en del kunnskap om hvilke muligheter og tilbud som finnes i nærområdet. Man må som lærer være bevisst på hvilke arenaer man skal benytte til enhver tid. Det er ikke alltid den beste arenaen er utenfor skolen. Man må velge arena utfra hva man vil med dagen.

Lærerne sier at de har blitt flinkere til å bruke tid på forarbeidet til uteskole, på denne måten får elevene mer utbytte av det. Uteskolen tilpasses også været, ved at de justerer litt hvordan det praktiseres etter årstiden. Det krever mye planlegging for å få god tilpasset opplæring, også i uteskole.

4.2 Det meningssøkende menneske

«skal du lære noe om dyr i fjæra, så er det klart at da er det bedre å være i fjæra å virkelig oppsøke det og se på det, men skal du finne ut noe om, ja, hvordan gamle folk har det for eksempel, så kanskje du skal ha et besøk på en aldersinstitusjon.... det er jo å finne høvelig opplegg til de arenaene du er på da.» (Lærer på ungdomsskolen)

Det blir trukket fram at alternative læringsarenaer også er med i definisjonen av uteskole. Uteskole handler om å kunne vise elevene ting som finnes utenfor skolen, og finne en kobling mellom teorien på skolen og det praktiske utenfor skolen. Læreren på ungdomstrinnet sier at elevene må lære om det de skal lære om i den arenaen som er naturlig og som gir mest utbytte. Som lærer kan du ta utgangspunkt i det elevene leker eller gjør. Da kan man stille spørsmål som fører til at elevene må tenke seg om og argumentere. Som lærer kan du knytte dette opp mot teoretiske temaer og man kan bygge inn litt fagkunnskap. I følge en av lærerne på mellomtrinnet er den største fordelene med

uteskole det praktiske, og at elevene får se ting i en praktisk bruk. For å knytte fagene opp mot uteskole, planlegges uteskolen hos en av lærerne en måned framover i tid. Da kan man ta med

«... men det handler også om å tilegne seg viten om lokalsamfunn, hva som skal til for at jeg er en del av det, og hva er det for noe valg jeg skal ta senere i livet. Du har i alle fall muligheten der til å sette dem inn i en setting og ta en samtale med dem, kanskje på tomannshånd eller i mindre og større grupper hvor du kan relatere litt til omgivelsene.» (Lærer på mellomtrinnet).

Læreren mener at uteskole omhandler også det å tilegne seg viten og kunnskap om lokalsamfunnet og hvilken rolle elevene har i samfunnet. Læreren sa også at når elevene jobber med naturen kan de få en forståelse for hvordan ting henger sammen og få en forståelse for at alt er en del av en større sammenheng.

4.3 Det skapende menneske

«Jeg opplever at leken i seg er det at du finner områder, og hvilke muligheter er det i det området. Hva kan vi leike oss med, hva kan vi gjøre.» (Lærer på mellomtrinnet).

Leken er en viktig del i uteskole. Elevene finner selv områder de vil leke i, og de utforsker hvilke muligheter de har i det området de er i. Elevene leker selvstendig. De kan bygge hytter av greiner eller lage redskaper av stein og tre. Ting ligger litt mer til rette for lek når elevene er ute i naturen. En av lærerne på mellomtrinnet sier at det er større muligheter for å komme seg litt unna alle andre, og arbeide i grupper. Læreren sier at han kan ta utgangspunkt i det elevene har laget, for å få dem til å vurdere hva de har bygd, og hvorfor de har benyttet de byggematerialene de har brukt. Læreren på småskolen sier at det ikke alltid er slik at de planlegger uteskoledagene så nøye. På denne måten får elevene muligheten til å bruke sine kreative evner til å finne opp egne leker, klatre i tre og utforske naturen.

4.4 Det arbeidende menneske

«..når vi arbeider med temaer er det da de får mest utbytte sånn faglig da, når man har jobbet litt med temaet inne og får gå ut å prøve det. Ute å kjenne og føle på det. Det er da det er mest sånn.. at man får mest effekt av det. Når ungene får ute å kjenne å føle det på kroppen.» (Lærer på mellomtrinnet).

Praktiske arbeidsmetoder som feltarbeid trekkes fram, hvor elevene arbeider praktisk og tett opp mot naturen, for så å skrive rapport om hva de har gjort. Det er ikke alltid at uteklasserommet er det optimale for alle typer læring. Læringsarenaene må tilpasses læringsmålene for å oppnå læring, slik kan elevene lærer fagstoff på en praktisk måte i dets naturlige miljø. Flere av lærerne opplever at

det er en stor verdi for elevene å ha en dag hvor de kan arbeide praktisk med fagene. Når elevene er utenfor skolens rammer, har de mulighet til å bli kjent med andre arenaer enn det de er vant med på skolen. Lærerne sier at når klassene arbeider med temaer hvor de arbeider med det både inne og ute, får elevene mest utbytte av uteskole. De sier at med gode forberedelser er det også lettere å se den enkelte eleven.

«Ute så tenker jeg ikke så mye over tilpasset opplæring. For det er ikke så stor forskjell på dem. Når de sitter inne og skal skrive en tekst ser vi forskjellene i mye større grad enn ute. De blir mer på lik linje.» (Lærer på småtrinnet).

Lærerne mener at det er enklere å tilpasse opplæringen når oppgavene er praktiske, og at det er så mye man kan ta utgangspunkt. Da kan elevene lære ut fra sitt ståsted, og løse oppgaven utfra sine forutsetninger. Skolene tilpasser uteområdene ved at de blant annet tilpasser områdene etter elevenes alder. På denne måten får elevene mer utfordring i naturen etter hvert. Ute er det ikke så stor forskjell på elevene, slik at det er lettere å tilpasse opplæringen. Når man er ute er det i tillegg litt høyere under himmelen, og man opplever ikke støynivået på samme måte som når man er inne. Inne må du ofte korrigere enkeltelever for å lage for mye støy, mens ute forsvinner mye av lyden og man kan fokusere på det positive.

4.5 Det allmenndannende menneske

«..vi ser og føler at vi får mye og at vi blir kjent med ungene på en annen måte. Vi får se andre sider av ungene. Unger som er aktive får utfolde seg mer, der det er andre kvaliteter som teller» (lærer på mellomtrinnet).

Lærerne føler at de blir kjent med ungene på en annen måte, og at de får se andre sider av ungene. Elever som er mer aktive får utfolde seg mer, og det er flere kvaliteter som teller som gode. Samspillet mellom elevene blir også bedre. Lærerne sier at elevene får i tillegg muligheten til å senke skuldrene og gjøre andre ting enn hva de gjør til vanlig. Når de har uteskole får elevene øve på å være sammen med andre elever i en annen setting. Spillereglene ute er forskjellig fra de elevene er vant med. Disse spillereglene passer ofte elever som er mer urolig inne i klasserommet. Lærerne trekker fram at elevene får holde på med noe de mestrer når de har uteskole.

Bålet framheves som en viktig del av uteskoleområdet. Livet rundt bålet og samtalene som er der trekkes fram som godt, hvor mange elever kommer til og får uttrykke seg muntlig, ikke bare de faglig sterke elevene som ofte dominerer i klasseromsdiskusjoner.

«En for stor del blir passiv, når man er inne i klasserommet, Når man er ute er det ofte mindre grupper som holder på med forskjellige ting, og da er det lettere å tørre å ta ordet da, for flere.» (Lærer på ungdomstrinnet).

Her trekker læreren fram at mange elever blir passive inne i klasserommet, og at ikke alle tørr å snakke i klasserommet, men når de kommer ut i mindre grupper er det lettere for flere å ta ordet. Læreren på småtrinnet opplever at flere deltar muntlig i uteskole. Han sier at mye av grunnen til dette er at man arbeider i små grupper som diskuterer og argumenterer for hvordan de skal løse oppgaven. Praktiske oppgaver hvor elevene får arbeide og oppleve erfaringer med selv, trekkes fram som en viktig del av læringen. Elevene får da selv gjøre seg erfaringer knyttet til ulike tema. Fysisk- og praktisk arbeid trekkes fram som positivt.

4.6 Det integrerte menneske:

«jeg er i alle fall helt overbevist på at det er en måte å få alle elevene til å føle seg både involvert og at de føler at de mestrer» (lærer på mellomtrinnet).

Alle lærerne jeg intervjuet, snakket om at uteskole la til rette for at alle elevene skal kunne oppleve mestring. Spesielt blir de aktive elevene trukket fram. Ofte får ikke disse elevene mulighet til å vise sine gode sider inne i klasserommet, lærerne begrunnet det med at dette fører til at de blir passive inne siden de ikke klarer å hevde seg faglig. Lærerne sa at uteskole er en arena som er bedre tilpasset de aktive ungene for å oppleve mestring. Skolen blir mer aktiv og praktisk, noe som gjør at skolen passer for flere enn de rolige teoristerke elevene. Flere elever opplever mestring i uteskolen, noe også lærerne får se. Lærerne sier at uteskole legger til rette for at flere skal tørre å eksponere seg, og tørr å ta ordet, siden man ofte arbeider i små grupper. Elevene lærer å forholde seg til andre, snakke med og lytte til andre lærere og medelever. De sosiale spillereglene er grunnleggende for å kunne tilegne seg noe faglig. Uteskole er en fin arena for det. Det er lettere å finne små grupper å passe inn i, og det kan være enklere å finne på ting ute enn inne for elevene. Det er lettere å trekke inn elever som er litt alene, slik at de får knyttet bånd til de andre elevene når man er ute, uten at medelevene protesterer og ikke vil ha flere inn i leiken.

4.7 Det samarbeidende menneske

«Relasjonen til elevene er nok en av de største fordelene med uteskole sånn som jeg ser det.» (lærer på småtrinnet).

Som lærer får du bygd en ekstra positiv relasjon til ungene. Dette merkes særlig på kolleger som ikke lenger har uteskole. De sier at de mister en viktig relasjon til elevene, og at en del av nærheten til elevene forsvinner så en av lærerne på mellomtrinnet. Ungene får en annen tillitt til deg som lærer når du er ute, og de opplever en slags trygghetsfølelse i helheten. Læreren på ungdomstrinnet er overbevist om at uteskole er med på å få elevene til å føle seg involvert i klassen. Dette mener

læreren er en forutsetning for å bli en god samfunnsborger. Han trekker fram feltarbeid hvor skolen samarbeider med lokale aktører og kommunen.

Lærerne sier at det er lettere å tørre å snakke i små grupper, og lærere og elever blir kjent på en annen måte og samspeillet mellom elevene blir bedre. Barna leker med andre barn enn de de leker med på skolen, og leken er annerledes. Aktivitetene i uteskole er ofte samarbeidsoppgaver, slik at elevene må forholde seg til hverandre og samarbeide for å løse oppgavene. I praktiske oppgaver er det lettere for alle elevene å oppleve at de mestrer. Om eleven ikke mestrer det faglige, er det mulig å vise at de er initiativrike eller hjelpsomme. Læreren på småtrinnet oppfatter samarbeidet mellom elevene som det mest sosiale. De har en del stasjonsarbeid, hvor elevene arbeider i små grupper. Han opplever at han får bygd gode relasjoner til elevene uansett om det er klasseromsundervisning eller uteskole. Fordelen med uteskole i denne sammenhengen er at man treffer elevene på en helt annen arena, hvor man får se nye sider hos elevene

Det blir trukket fram at ute er det bedre plass til å trekke seg litt bort i små grupper, og det er lettere å finne en gruppe du passer inn i. som lærer kan du ta utgangspunkt i det elevene selv gjør, for å knytte teori opp mot det. Som lærer får du sett elevene i en annen setting, og de får vise seg fra en annen side. Du har også mulighet til å se hvilke elever som skiller seg ut fra en gruppe, og hvem som er litt alene. Det er enklere å jobbe med det å knytte sosiale relasjoner ute. Det er også lettere å dra inn elever som er litt alene inn i gruppene, slik at de får knyttet sosiale bånd til andre elever. Dette blir ikke like synlig når man er ute i forhold til inne i klasserommet.

4.8 Det miljøbevisste menneske:

«Vi så på elevene at de ble veldig eh.. flinke til å ordne seg ute. Så det var aldri noe problem med været, de ordnet seg etter det.» (Lærer på ungdomstrinnet).

Lærerne sa at elevene får egne erfaringer knyttet til naturen og hva som er med på å påvirke naturen. *«Om du skal bli glad i naturen må du ha kunnskap om den, kjennskap til det og erfaring med å bruke uteområder.»*(Lærer på ungdomstrinnet). Gjennom praktiske undersøkelser av naturen blir elevene oppmerksomme på hva som er med på å påvirke miljøet rundt oss.

«om det er naturen vi er ute i og man gir dem noen oppgaver som de skal arbeide med noen timer innenfor naturen hvor de skal gå i dybden på små insekter de sitter å titter på og de tar det med inn på klasserommet etter på så får de plutselig en forståelse for de ting, kanskje så har det en sammenheng i naturen, og hvordan det påvirker naturen. Så på den måten får de en annen tilknytning til det, og får forståelsen for at alt er i en større sammenheng.»
(Lærer på mellomtrinnet).

Feltarbeid i naturfag trekkes fram som en fin arbeidsmåte å bevisstgjøre elevene på hvordan naturen henger sammen, og hva som påvirker den. En av lærerne på mellomtrinnet ser at elevene blir glade i områdene sine. Spesielt de faste uteområdene ønsker de å ta vare på, og de ønsker å ha fine naturområder. Læreren på småtrinnet mener at elevene blir mer bevisste i forhold til natur og miljø ved at de opplever ting i naturen og da har en større sjanse for å bli glad i den. Noen elever er mer nøye på hvordan de behandler naturen, men ikke alle. Dette ser de ved at de blant annet samler søppel i naturen.

«..ellers så er vi veldig til å bruke naturen vi da. Vi har tilgang til å kunne hugge tømmer om vi vil og sånne ting. Så det å holde seg litt ryddig rundt seg i skogen er de ganske bevist på.»

(Lærer på småtrinnet)

Læreren opplever også at elevene slapper av ute i naturen, og får gjøre andre ting enn de er vant med inne. Elevene leker mye fritt med det de har rundt seg i naturen, de bygger og lager mye av ting de finner i naturen. Man kan også knytte inn litt naturkjennskap, med navn og historier om planter. Dette er med på at elevene blir mer kjent i naturen.

5.0 Drøfting

I mitt forskningsprosjekt ville jeg undersøke hvordan uteområde som læringsarena kan bidra til å bygge opp under verdigrunnet og de syv menneskelige egenskapene som skisseres i den generelle delen av læreplanen. Resultatene som jeg fikk fra intervjuene med lærerne viser at uteområdet kan tilføre mye til den tradisjonelle undervisning når det kommer til å utvikle de verdiene og det kunnskapssynet som fremheves den generelle delen av læreplanen.

Resultatene mine viser at lærerne setter det praktiske svært høyt, og er noe alle fire intervjuobjektene nevnte. Det at teorien kan knyttes opp mot et praktisk arbeid gjør at skolen blir mer virkelighetsnær. Lærerne fokuserte også mye om dette med tilpasset opplæring, og at de mente at elevene stilte mer likt når de brukte uteområdet som læringsarena. Relasjonsbygging mellom lærer - elev og elev – elev, ble trukket fram som et viktig resultat av uteskole. I tillegg mente lærerne at elevene skaper en bedre relasjon til naturen, og at de blir glad i sine uteområder. Jeg har knyttet resultatene opp mot alle de syv mennesketypene, Men i hovedsak er det elementer som kan knyttes opp mot «det miljøbevisste menneske», «det arbeidende menneske», «det integrerte menneske» og «det samarbeidende menneske», som i størst grad trekkes fram under intervjuene.

Gjennom intervjuene oppdaget jeg at det var i tre hovedemner lærerne snakket om. I drøftingsdelen har jeg derfor valgt å dele opp og drøfte resultatene i tre hovedkategorier: forarbeid, helhetlig læring

og relasjonsbygging. Under disse hovedkategoriene vil jeg ta for meg de mennesketyperne fra den generelle delen, som jeg har skrevet om i teoridelen. Under den første kategorien, forarbeid, er det ikke trukket frem noen mennesketyper, men den er der for å understreke hvor viktig godt forarbeid er for å legge til rette for helhetlig læring.

5.1 Forarbeid

Alle lærerne trekker fram det at et godt forarbeid er grunnleggende for at det skal kunne være en god uteskole. De trekker da fram både indre og ytre faktorer som er med på å påvirke forarbeidet. De indre faktorene som de nevner er kunnskap om nærmiljø og naturen, slik at man vet hva man kan ta utgangspunkt i. Denne faktoren kan påvirkes av den ytre faktoren som fremheves, tid. Det krever mye tid til planlegging, tilrettelegging og til å opparbeide seg kunnskap om nærmiljøet. Når elevene møter uteområdene, opplever de omgivelsene som en helhet hvor skolefagene settes i sammenheng med hverandre (Dahlgren & Szczepanski 2004). For at dette skal skje, må det i følge lærerne ligge til grunne et godt og gjennomtenkt forarbeid. For at elevene skal få opplevelsen av at teori og det de opplever i praksis, henger sammen er det grunnleggende at læreren innehar kompetanse og kunnskap om skolefagene og naturen (ibid). Dette krever gode forberedelser. Med dette kan man si at forarbeidet er en av de viktigste faktorene som påvirker om uteområdet kan bidra til helhetlig læring.

5.2 Helhetlig læring

Lærerne snakket mye om alternative læringsarenaer og at elevene helst skal lære om ulike temaer i de miljøene som er mest naturlig og som gir best mulig læringsutbytte. Ved å benytte seg av nærområdet som arena for feltarbeid, kan elevene få en dypere forståelse for hvordan ting fungerer i sitt nærmiljø. Ved å knytte fagene opp mot skolens nærmiljø kan elevene bli kjent med hvordan lokalmiljøet og nærmiljøet henger sammen, og hvordan skolefagene knyttes opp mot dette (Archie, M. L. 2013). Flere av lærerne knytter dette opp mot praktisk arbeid slik at skolen blir mer virkelighetsnær. Som det står i teoridelen, kan det regnes som uteskole når man arbeider med skolens innhold i nærmiljø og lokalmiljø, for å tilføre og utfylle klasseromsundervisningen (Jordet, 2010). Ved å benytte seg av alternative læringsarenaer legges det til rette for at «det meningssøkende menneske» skal utvikles. Elevene vil kunne få et mer sammenhengende bilde av hvordan samfunnet fungerer og hva deres rolle i et fellesskap er. De vil ha mulighet til å skaffe seg kunnskap om lokalmiljøet og se hvordan skolen er en del av samspillet i nærmiljøet. I den generelle delen av kunnskapsløftet (Saabye, 2013), vektlegges det blant annet at opplæringen skal utdype elevenes kjennskap til lokale tradisjoner. Det gjør man om man benytter seg av alternative læringsarenaer. Mennesketypen «det arbeidende menneske» kan også utvikles i denne

sammenhengen. Elevene skal få innsyn og kunnskap om variasjonen og bredden i arbeidslivet, noe de får om elevene får mulighet til å arbeide med skolefag ute i f.eks. bedrifter i nærmiljøet.

For å utvikle «Det arbeidende menneske» skal opplæringen kobles sammen med opplevelser for å skape sammenheng i elevenes hverdag (Saabye, 2013). En av lærerne på mellomtrinnet mente at elevene lærer best når de arbeider med et tema inne i starten, for så å ta det med ut i uteområdene, slik at de får oppleve hvordan det henger sammen med naturen og nærmiljøet. Flere av lærerne trakk fram det som positivt at elevene kan arbeide konkret med det de skal lære om, slik at det blir lettere å se en direkte kobling mellom teori og praksis. Når læringsaktivitetene foregår utenfor det tradisjonelle klasserommet, er det lærerens ansvar å trekke tråder fra den tradisjonelle undervisningen elevene får i klasserommet til hendelser i nærmiljøet (Jordet, 2009). Lærerne på småtrinnet og mellomtrinnet trekker fram leken som en sentral del av uteskolen. Her kan lærerne ta utgangspunkt i elevenes lek for å trekke inn faglige aspekter.

Det ble trukket fram at når elevene arbeider med insekter, kan de studere dem ute i sitt naturlige miljø. Deretter tar de dem med tilbake på klasserommet for å studere dem nærmere. Dette kan føre til at elevene får en bedre forståelse for hvordan naturen henger sammen. Feltarbeid som arbeidsmetode trekkes fram av lærerne som en god metode for å utvikle elevenes miljøbevissthet. Elevene får da selv erfare og se hvordan naturen henger sammen. Det at vi mennesker stadig beveger oss lenger og lenger bort fra naturen (Louv, 2005), gjør at vi har en tendens til å glemme at vi er en del av den (Dewey i Aasen, 2008). For at elevene skal få et mer naturlig forhold til naturen, er kunnskap om, og kjennskap til hvordan den fungerer viktig. Som skole har man et ansvar for å sørge for at elevene får kunnskap om samspillet mellom naturen og mennesket, samt sammenhenger i naturen (Saabye, 2013). Dette kan direkte knyttes til «det miljøbevisste menneske». Læreren på ungdomstrinnet opplevde det at elevene ble flinke til å ordne seg ute, og til å kle seg etter været. Dette kan tolkes som et tegn på at elevene har kommet nærmere naturen. Elevene innehar da kunnskap og erfaringer som sier noe om hvordan de skal tilpasse seg etter naturen, ikke hvordan naturen skal tilpasse seg menneske. I den generelle delen av læreplanen (Saabye, 2013) står det at opplæringen skal fremme naturglede. Det at elevene ble glade i områdene sine, og ønsket å ha det fint rundt seg, viser at elevene som har uteskole får et forhold til naturen og områdene de er i. Dette kan være grunnlaget for utviklingen av «det miljøbevisste menneske.»

Alle lærerne mener at det er lettere å drive tilpasset opplæring når de driver med uteskole. Når undervisningen foregår i uteområder, er det i større grad vektlagt individuell hjelp og veiledning (Hebæk, Holmen og Retterstøl, 2001). Flere av lærerne trekker fram det at elevene blir mer «like», og at elevene i større grad har det samme utgangspunktet når de arbeider med praktiske

arbeidsoppgaver i uteskolen. Tilpasset opplæring legger grunnlaget for utviklingen av alle mennesketypene i kunnskapsløftet. For at de ulike mennesketypene skal utvikles, må opplæringen tilpasses hver enkelt elev slik at eleven får mulighet til å utfordre seg selv på egne premisser (Saabye, 2013). I tillegg må opplæringen tilpasses og legges opp slik at det legges til rette for å utvikle alle de syv mennesketypene.

5.3 Relasjonsbygging

Når elevene er ute, er det andre kvaliteter som gjelder, ikke bare faglige. Dette fører til at flere elever får muligheten til å oppleve at de mestrer de oppgavene de får. Spesielt blir de aktive elevene som ikke hevder seg i klasserommet til vanlig trukket fram. De får muligheten til å vise fram noen av sine sterke sider når de har uteskole. Dette mener lærerne videre at er med på å gjøre flere elever muntlig aktive og flere elever får ta del i den muntlige eksponeringstiden. Det at de ofte deler opp elevene sine i små grupper når de har uteskole mente de var med på å gjøre det lettere for flere elever å uttrykke seg muntlig i en liten gruppe, samtidig som at den enkelte eleven lettere kan vise fram sine gode sider. Alle lærerne understrekte at de føler at de får knytter en annen type relasjon til elevene når de har benytter uteområdet som læringsarena. Mye av grunnen til det er at de får se nye, positive sider av elevene, også de elevene som er gode i andre ting enn de teoretiske. For at læreren skal kunne finne andre positive sider ved «aktive» elever som ofte ikke hevder seg i klasserommet, må prestasjonsbegrepet utvikles (Klafki, 2010 i Jordet 2010 s. 147). Lærerne sier at de får se elevene på en annen måte, og at de får knyttet en annen type bånd til elevene når de er ute. Gode relasjoner mellom lærer og elev er grunnleggende for utviklingen av «det allmenndannende menneske». Elevene skal utvikle individuell dannelse og helhetlig personlig utvikling. For at læreren skal legge til rette for dette, må eleven føle seg verdsatt og respektert. Dette gjøres om eleven opplever å mestre oppgaver de blir gitt på skolen og de opplever at de møter utfordringer det er mulig å mestre. Dette er grunnleggende for utviklingen av «det integrerte menneske». I uteskole møter både «teorivake» og «teoristerke» elever utfordringer de kan mestre. Det legges også til rette for at praktiske prestasjoner verdsettes på lik linje som teoretiske prestasjoner (Jordet, 2010). På denne måten kan lærerne oppdage andre ukjente sider av elevene sine som kan være med på å styrke relasjonen mellom elev og lærer.

Elevene knytter også andre typer bånd til medelevene, og de leker med andre elever enn de leker sammen med på skolen. I følge den generelle delen av kunnskapsløftet (Saabye, 2013), skal opplæringen legge til rette for at elevene får øve på sosiale situasjoner, hvor eleven selv spiller en rolle. Når elevene leker i uteskole, er dette en situasjon hvor elevene får mulighet til å delta i en sosial situasjon. Her kan elevene få veiledning av læreren om det trengs. Kommunikasjonen i

uteskole-leken er mer naturlig og hverdagslig enn kommunikasjonen i klasserommet (Jordet, 2010). Dette kan legge til rette for utvikling av «det samarbeidende menneske».

Lærerne på mellomtrinnet og på småtrinnet vektla leken som en viktig del av aktivitetene når de benyttet seg av uteområdet som læringsarena. Elevene leker selvstendig når de er ute, og finner opp nye leker og nye ting å leke seg med. Ved å benytte seg av uteområdet som læringsarenaer legger man til rette for at elevenes kreative evner kan utvikle seg (Jordet, 2009a). Dette er knyttet opp mot utviklingen av «det skapende menneske». Lærerne sier at elevene benytter seg av naturen og det de finner rundt seg for å leke med. Elevene viser her at de er kreative når de benytter seg av naturen når de leker. De bruker ting de finner i naturen for å bygge og forme ting de bruker i leken. Det at elevene bruker naturen i leken kan være med på å skape en relasjon mellom eleven og naturen. Dette kan være med på å utvikle elevens bevissthet i forhold til naturen og utviklingen av «det miljøbevisste menneske».

5.4 Metodekritikk

Før intervjuene lagde jeg en åpen intervjuguide. Intervjuguiden inneholdt spørsmål jeg ville ha svar på som kunne knyttes opp mot den generelle delen av læreplanen. En styrke med spørsmålene i intervjuguiden er at den ikke inneholder ledende spørsmål, men åpne spørsmål som lærerne kunne snakke rundt. Dette var med på å føre til at lærerne jeg intervjuet ble ledet inn på de temaene jeg ønsket, uten at jeg fremmet mitt syn og mine tanker rundt uteskole. Spørsmålene var ikke direkte knyttet til mennesketypene i kunnskapsløftet. Dette førte til et merarbeid for meg da resultatene skulle tolkes, og er en styrke for oppgaven med tanke på at resultatene er basert på det lærerne selv trakk fram under intervjuet. En svakhet med denne metoden er at jeg ikke får svar på alt jeg ønsker å undersøke. For å få svar knyttet til flere av de temaene jeg ønsket, ser jeg i ettertid at jeg kunne ha stilt andre spørsmål som ville ha ført den jeg intervjuet inn på temaet. Ved å benytte et halvstrukturert intervju, kan man få fram andre aspekter som man ikke har tenkt på selv før intervjuet blir gjennomført. Dette var med på å gjøre intervjuet hverdagslig uten at det ble lagt noe slags press på de som ble intervjuet ved at de selv styrte litt hva de ville vektlegge innenfor de temaene jeg styrte samtalen.

5.5 Videre forskning

Hvis man skulle arbeidet videre med denne oppgaven kunne man både ha observert og intervjuet elever som har erfaring med å være mye i uteområdet i skolesammenheng. Da hadde man kunne fått sett saken fra elevenes side, samtidig som man hadde fått sett og hørt hvordan elevene arbeidet med fag og samhandlet i uteområdet. Et alternativ er å fokusere på enkeltelever, ved å utføre observasjon både i klasserommet og når de har uteskole for å se forskjellene på elevene i de ulike

lærings situasjonene. I tillegg kunne man da ha intervjuet disse elevene for å høre hva de opplever som bra og dårlig med uteområde som læringsarena.

6.0 Oppsummering

I denne bacheloroppgaven har jeg sett på hvordan uteområde som læringsarena kan bidra til å utvikle elevene i forhold til den generelle delen av læreplanen. Jeg intervjuet 4 lærere fra 3 ulike skoler, på barne-, mellom-, og ungdomstrinn for å høre lærernes opplevelser og erfaringer knyttet til utbyttet av å benytte uteområdet som læringsarena. Det virket som at den generelle delen av læreplanen ofte ligger i bakgrunn når undervisningen foregår, og det er ikke noe lærerne bevisst tenker på når de driver med uteskole. Allikevel kom det fram under intervjuene at de arbeider med utviklingen av de syv mennesketyper som skisseres i den generelle delen, selv om det kan virke som at det er noe ubevisst fra lærernes side. Ut fra resultatene kommer det fram at det blir arbeidet med utviklingen av alle de syv mennesketyper men at det er noen som blir mer fremhevet. Med utgangspunkt i min tolkning av intervjuene har jeg kommet fram til at funnene kan deles opp i to hovedretninger, helhetlig læring og relasjonsbygging. I tillegg har jeg lagt vekt på at lærernes forberedelser før undervisningen er grunnleggende for om uteområdet som læringsarena kan bidra til helhetlig læring for elevene. Under de to hovedretningene kommer i hovedsak «det miljøbevisste menneske», «det arbeidende menneske», «det integrerte menneske» og «det samarbeidende menneske», men også de andre mennesketyper, selv om det ikke er i like stor grad som de førstnevnte.

Arbeidet med denne oppgaven har styrket min lærerrolle ved at jeg har blitt mye mer bevisst verdien uteområde som læringsarena har i forhold til elevenes personlige utvikling og dannelse. Jeg har sett at uteskolen gir gode muligheter til å arbeide med flere aspekter ved skolen enn de faglige, og at elevene i stor grad kan knytte teorien opp mot den praktiske hverdagen. Med bakgrunn i dette har jeg også blitt mer bevisst på at det krever mye av deg som uteskolelærer. Her med tanke på kunnskap, tid og planlegging for at uteskoleaktiviteter blir en suksess som fører til både sosialt, faglig og personlig utvikling.

Avslutningsvis er svaret på problemstillingen min at uteskole kan være med på å legge til rette for å utvikle mange av de syv mennesketyper og de verdiene som legges til grunn i den generelle delen av læreplanverket for kunnskapsløftet. Det er viktig å understreke at for at dette skal kunne skje, er det grunnleggende med god planlegging og gjennomføring fra lærerens side. Det er lærerens ansvar å ta med arbeidet elevene har gjort inne i klasserommet ut, for å knytte det opp mot det praktiske.

7.0 Litteraturliste

Aasen, J. (2008). *Dewey – John Deweys pedagogiske filosofi*. Oslo: Oplandske bokforlag

Archie, M. L. (2003). *Advancing Education Through Environmental Literacy*. USA: The Association for supervision and Curriculum Development.
<http://nepis.epa.gov/Exe/ZyPDF.cgi/P1002W28.PDF?Dockey=P1002W28.PDF> Hentet 10.02.15

Dahlgren & Szczepanski (2004). Rum for larande – några reflexioner om utomhusdidaktikkens sarart. I I.Lundegård, P.O. Wickmann & A. Wohlin,(red), *Utomhusdidaktik*. Sverige: Studentlitteratur kap. 1

Fiskum, T. (2015) *Outdoor Education as an Alternative and Complementary Pedagogy Acknowledging the nature of children*. (Doktorgradsavhandling), Faculty of Social Sciences and Technology, Norwegian University of Science and Technology, Trondheim.

Hage, L. (2010). «uteskole-helse og læring hånd i hånd?»

Hebæk, M, Holmen, L, Retterstøl, A. (2001) *Uteskole – ei praktisk håndbok*. Norge: N.W.Damm & Sønn as

Husby, J.A, Kvammen, P. I. (2014) Hvorfor artskunnskap? Artskunnskapens hva, hvorfor og hvordan. I Fiskum, T. A, Husby, J. A, (red), *Uteskoledidaktikk*. Kap. 11 Oslo: CAPPELEN DAMM

Jordet, A. N. (2009a). «Sentrale kjennetegn ved uteskole». Naturfagsenteret. Hentet 01.02.2015
http://www.natursekken.no/c1188058/artikkel/vis.html?tid=1212840&within_tid=1212684

Jordet, A. N. (2009b) «Kan uteskole legitimeres i læreplanverket for kunnskapsløftet?».
Naturfagsenteret. Hentet 02.02.2015
http://www.natursekken.no/c1188058/artikkel/vis.html?tid=1212842&within_tid=1212684

Jordet, A. N. (2010). *Klasserommet utenfor*. Oslo: CAPPELEN DAMM

Louv, R. (2005). *Last child in the woods*. London: ATLANTIC BOOKS

Opplæringsloven. (1998). Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa. Hentet fra:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

Hentet 02.02.15

Postholm. M. B, Jacobsen. D. I, (2011). *Læreren med forskerblick*. Kristiansand:

Høyskoleforlaget.

Rudaa, S, Selnes, H. (1990). *Uteskole og miljølære*. Norge: Forfatterne og Norsk

Leirskoleforening

Saabye, M. (Red.). (2013). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet: Grunnskolen* . Oslo: Pedlex

Skaalvik, E. M, Skaalvik, S. (2013). *Skolen som læringsarena*. Oslo: Universitetsforlaget

Vedum, T.V. (2001). Å lære i og av naturen. I Brenden, L, (red.), *Fritt fram for uteskole*. Kap.2

Oslo: Aschehoug.

Vedlegg 1

Intervjuguide for lærer

Ca 20 minutter

Introduksjon

- Velkommen
- Takk for at du vil la deg intervju
- Avklare at hun/han vil delta i intervjuet
- Avklare at det er greit at jeg bruker opptakerverktøy

«Oppvarming»

- Hva mener du er uteskole?

Hovedintervju

Tema	Spørsmål
Uteskole som læringsarena	- Hvorfor driver du med uteskole? - Hva mener du er forskjellen mellom uteskole og klasseromsundervisning? - Hva mener du er uteområdets største fordel i forhold til andre læringsarenaer?
Generelle delen av læreplanen	- Hvilket forhold har du til den generelle delen av læreplanen?
Elevenes sosiale læringsutbytte	- Opplever du at elevene utvikler seg sosialt når dere har uteskole? Hvis ja, på hvilken måte?
Allmenndannelse og identitetsdanning	- Hvordan er elevenes oppførsel når dere er ute i forhold til inne i klasserommet?
Naturglede og miljøbevissthet	- På hvilken måte opplever du at elevene knytter bånd til naturen når dere har uteskole? - Er uteskole med på å utvikle elevenes bevissthet i forhold til naturen? Hvis ja, hvordan?
Tilpasset opplæring	- Opplever du at det er lettere eller vanskeligere å tilpasse opplæringen til elevene når dere har uteskole?

- Er det noe mer du vil snakke om/ si?
- Tusen takk for at jeg har fått intervjuet deg!

Vedlegg 2

Analyse av intervju

Det meningsøkende menneske:

Det skapende menneske:

Det arbeidende menneske:

Det allmenndannende menneske:

Det integrerte menneske:

Det samarbeidende menneske:

Det miljøbevisste menneske:

Forarbeid: